

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

תלה"מ 10726-05-18

בפני כב' סגן נשיא, השופט אסף זגורי

בעניין הקטינים: 1. א.ק.

2. ל.ק.

3. א.ק.

התובע

א.ק.

באמצעות ב"כ עוה"ד גדלי סולן ואח'

נגד

הנתבעת

ע.ק.

באמצעות ב"כ עוה"ד טליה שקולניק קרייר

ספרות:

[א' גורן, סוגיות בסדר דין אזרחי](#)

מיני-רציו:

* בית המשפט דחה תביעה לביטול או הקטנת מזונות, שעניינה בשאלת תחולת הלכת 919/15. נפסק, כי אין תחולה רטרואקטיבית להלכת 919/15 על חיובי מזונות שמקורם בהסכם שנערך לפני שניתנה הלכת 919/15 ובנוסף, אין לראות בהלכת 919/15 לכשעצמה שינוי נסיבות המצדיק לבדו שינוי החיוב במזונות הילדים.

* משפחה – מזונות – שינוי השיעור

* משפחה – מזונות ילדים – שיעורם

.

התובע אב הגיש תביעה לביטול או הקטנת המזונות על בסיס הלכת בע"מ 919/15 פלונית נ' פלוני. במרכז פסק הדין עומדות השאלות: האם די בהלכת 919/15 להוות שינוי נסיבות המצדיק עיון מחדש בחיוב המוסכם של האב במזונות ילדיו או שמא יש לדחות התביעה על הסף, בהיעדר שינוי נסיבות עובדתי אחר? כיצד יש לשקלל בין השיקולים השונים של סופיות הדיון, הסתמכות פרטנית ומערכתית ועקרונות של שוויון וצדק וטובת הילדים?

.

בית המשפט דחה את התביעה ופסק כלהלן:

הלכת 919/15 שינתה את הדין בעניין החבות במזונות ילדים מעל גיל 6 בקרב הורים יהודים. היא לא סיפקה בידי הערכאות הדיוניות כללים מנחים ברורים לעניין יישומה במקרים שונים וקבעה במפורש, כי נתונים לבית המשפט לענייני משפחה שיקול דעת נרחב לפעול לפי נסיבותיו של כל מקרה ומקרה.

אין תחולה רטרופקטיבית להלכת 919/15 על חיובי מזונות שמקורם בהסכם שנערך לפני שניתנה הלכת 919/15 ובנוסף, אין לראות בהלכת 919/15 לכשעצמה שינוי נסיבות המצדיק לבדו שינוי החיוב במזונות הילדים – חיוב שנקבע בהסכם גירושין/ממון ובו איזונים וויתורים שונים ושלוכים שגרמו להסתמכות עליה יש להגן. כלומר, אבות המבקשים להפחית מזונות שנקבעו בהסכם ממון/גירושין כולל עדיין יהיו מחויבים להוכיח שינוי נסיבות עובדתי כבעבר וכן לעמוד בדרישת תם הלב שפורטה לעיל.

במקרה זה הוכח, כי התובע בא לבית המשפט שלא בכפיים נקיות ומניע אותו מניע שהוא איננו טובת הילדים ולא עיקרון השוויון או הצדק אלא מניע אישי ואולי אף נקמני הנובע מעמידת האם על כך שיתקיימו הסדרי שהות עם הילדים באופן קבוע ולפי ההסכם ולא לפי בחירתו של האב. הוא לא עומד בדרישת תם הלב, הוא עותר לשנות חיוב במזונות שנעשה בהסכם שנכרת לאחר שניתנה הלכת 919/15 והמדובר על הסכם כולל ובו איזונים שונים וויתורים רכשיים ואחרים. בנוסף ומעבר לנדרש, אף מבחינה עובדתית, לא חל שום שינוי נסיבות לרעה במצבו המצדיק בחינת התביעה לגופה.

פסק דין

השאלה המרכזית בתמצית:

צדדים כורתיים הסכם ביום 19/7/17 ומאשרים אותו 4 ימים לאחר מכן בבית המשפט תוך שנקבעים בו בהסכמה הסדרי שהות כמעט שוויוניים ותשלום מזונות ומדור מהאב לאם בסך 7000 ₪ בחודש. עוד לא חולפת שנה והאב מגיש תביעה לביטול או הקטנת המזונות על בסיס הלכת [בע"מ 919/15 פלונית נ' פלוני](#), (ניתן ביום 19/7/17 ופורסם במאגרים) [פורסם בנבו] – להלן "**הלכת 919/15**". האם **די** בהלכת 919/15 להוות שינוי נסיבות המצדיק עיון מחדש **בחיוב המוסכם** של האב במזונות ילדיו או שמא יש לדחות התביעה על הסף, בהיעדר שינוי נסיבות עובדתי אחר? כיצד יש לשקלל בין השיקולים השונים של סופיות הדיון, הסתמכות פרטנית ומערכתית ועקרונות של שוויון וצדק וטובת הילדים?

א. רקע:

1. בפניי משפחה המורכבת מבני זוג (לשעבר), שניהם יהודים, שנישאו זו לזה כדמו"י ביום 15/05/2009, במהלך חייהם המשותפים נולדו לצדדים הקטינים שבכותרת, היום בני: 8,7 ו-5.
2. כיום התובע הינו עצמאי בתחום ההסעדה ("קייטרינג"), וכך היה גם בתקופת הנישואין. הנתבעת עבדה בתקופת הנישואין ועובדת גם כיום בחברת "****" כשכירה בתפקיד משרדי/מזכירותי.
3. הצדדים חתמו על הסכם גירושין ביום 19/07/2017 (להלן: "**ההסכם**"), אשר אושר בפניי ביום 23/07/2017 (קרי לאחר שניתן ופורסם [בע"מ 919/15](#)) [פורסם בנבו]. הצדדים התגרשו ביום 26/11/2017.

4. בהסכם נקבע, כי משמורתם הפיזית של הילדים תישאר אצל האם וכי האב יקבלם בכל סוף שבוע שני לסירוגין מיום ו' עד יום א' (כולל לינה) וכן נקבע כי האב "רשאי" לקבל הילדים בימים ב' ו-ד' בשבוע להסדרי שהות כולל לינה. באשר למזונות, התחייב האב לשלם 4,000 ₪ בחודש בגין המזונות ועוד 3,000 ₪ בחודש בגין המדור ובסה"כ 7,000 ₪ בחודש. בפן הרכושי, ויתר כל צד על טענות וחלקים בזכויות הצד האחר כאשר הנתבעת ויתרה על זכויות בעסק ההסעדה וכן על כל טענה לעניין זכויות בבית הפרטי שנבנה כשנתיים לפני הנישואין במושב *** הגם שחלק מהלוואת המשכנתא שניטלה על ידי התובע שולמה במהלך תקופת החיים המשותפים והבית שימש כבית המשפחה לכל דבר ועניין.

ב. טענות התובע:

5. לדברי התובע, הצדדים רצו להתגרש ופנו במשותף לעוה"ד *** כדי שיערוך עבורם הסכם גירושין בהתאם להסכמות אליהן הגיעו ללא ייעוץ משפטי או ייצוג פורמלי.
6. עוד לגרסתו, הייתה זו הנתבעת שהובילה את נקודות הבסיס בנושא מזונות הקטינים, זאת לאחר, שכפי דבריה לתובע, קיבלה ייעוץ משפטי. הוא טוען מצדו, כי לא קיבץ ייעוץ משפטי כלל. התובע מוסיף, כי עובדת היותו בלתי מיוצג, גרמה לפגיעה בלתי סבירה, בלתי מידתית ובלתי ראויה בזכויותיו בנוגע לסכום המזונות שאותו הוא אמור להעביר לנתבעת. הסכום אינו סביר, אינו הוגן, מקפח ועומד בסתירה להלכת [בע"מ 919/15](#) [פורסם בנבו].
7. לדברי התובע, זמני השהות שלו עם הקטינים נחשבים כמשמורת משותפת, שעה שהם לנים אצלו פעמיים בשבוע ובכל סופ"ש שני (סה"כ יחס זמני שהות 6/14).
8. התובע טוען עוד, כי תשלום המדור בו חוייב בסך 3,000 ₪, הינו גבוה בלתי סביר ובלתי פרופורציונלי לשכר הדירה שמשלמת הנתבעת (סך של 3,900 ₪). ועוד, נוכח העובדה שאינה בעלת דירה, אזי הינה זכאית להשתתפות בשכ"ד בסך 1,300 ₪ לחודש.
9. לדברי התובע הצדדים חתמו על ההסכם ביום 19/07/2017 ובשגגה נרשם בפרוטוקול ביום 12/07/2017. לטענתו, לא היתה לו שום הבנה למצבו המשפטי בנוגע למזונות, כך גם שנשאל ע"י ביהמ"ש לעניין תוכנו, מהותו והתוצאות הנובעות ממנו. זאת ועוד, לטענתו, לא קיבל ייעוץ משפטי מטעם ביהמ"ש.
10. לדבריו, נסיבות התיק חריגות, שעה שלא ידע כי המצב המשפטי השתנה ממש באותו יום של החתימה על ההסכם, השלכות פס"ד [בע"מ 919/15](#) [פורסם בנבו] נלמדו רק שבועות וחודשים אח"כ, ואין ספק כי אם ביהמ"ש היה צריך לפסוק המזונות, הרי שהם היו נפסקים בהתאם לעקרונות [בע"מ 919/15](#) [פורסם בנבו].

11. בנוסף לדמי המזונות מקבלת האם, קצבת ילדים ומענקי לימודים מאת המוסד לביטוח לאומי.
12. לעניין השתכרותו – טוען התובע, כי בעת החתימה על ההסכם, השתכר במוצק סך של 15,000 ₪ (כך גם בדיון לאישור הסכם), והיום לדבריו מרוויח 10,000 ₪. נוכח חיסרון כיס אינו מפריש לזכויות פנסיוניות, בהם הוא מחוייב.
13. השתכרות התובעת במועד החתימה על ההסכם 5,500 ₪ ואינו יודע שכרה היום.
14. כאמור, התובע סבור כי התביעה מוגשת ע"י הקטינים ולכן אין צורך כלל בשינוי נסיבות ודי כאמור בבע"מ 919/15 [פורסם בנבו] ושינוי פרשנות הדין העברי כדי להצדיק היענות בחיוב לתביעה.
לחילופין, ככל שטענה זו תידחה, טוען התובע, כי שעה שלא היה מיוצג במסגרת ההסכם, שעה שהוא סובל מירידה בשכרו, נוכח צמצום צרכי הקטינים, ולאור פרשנות שגויה למילה "רשאי" בהסכם (בנוגע להסדרים) ונוכח מעבר הקטינים ליוקנעם דבר שיצריך הסעות והיערכות, ולאור הצורך לשכור עובד בקייטרינג כדי להסתייע בו – יש לראות בכל אלה שינוי נסיבות שיצדיק הפחתת או ביטול החיוב במזונות. זאת ועוד, לגבי דידו: צרכי הקטינים האמתיים לא נאמדו מעולם, והצרכים בפועל נמוכים מאלו שנרשמו בהסכם.
15. לטענת התובע, נוכח המזונות הגבוהים הוא נקלע לסחרור כלכלי, והינו משלם מדי חודש בנוסף למזונות בעבור הדברים הבאים:
3,008 ₪ - עבור משכנתא.
20.38 ₪ ביטוח חיים
71.87 – ביטוח מבנה
5,000 ₪ - החזר חודשי בגין הלוואה שלקח ביום 04/09/2017, הלוואה בסך 60,000 ₪.
כיום, יתרת ההלוואה עומד ע"ס 25000 ₪.
לדבריו, מצוי היום ביתרת חובה בסך 64,133 ₪.
בנוסף לקח מאביו ביום 28/10/2016 הלוואה בסך 150,000 ₪, נוכח מצבו הכלכלי אין לו יכולת להחזיר ההלוואה בתשלומים ולכן טרם שילם בעבורה דבר.
16. לטענת התובע, משמעות המילה "רשאי" – פשוטה כמשמעה, אינה מטילה חיוב, כך הוא הבין וכך הבינה גם הנתבעת.
17. הסכמתו למעבר הקטינים למוסדות חינוך ב*** נבעה מהעובדה, כי הנתבעת הבטיחה להתחשב בו ולצמצם זמני שהייתו עם הילדים.
18. לאחר חתימת התובע על מעבר הקטינים מסגרות חינוך, החלה הנתבעת להשתמש באיומים מול התובע, לטעון שאי עמידה בהסדרים פותחת פתח בפנייה לביהמ"ש להגדלת מזונות, והמילה "רשאי" (לקבל הילדים) הינה מילה מחייבת, התובע פנה שוב לנתבעת בבקשה

להפחתת הסדרים, אך הנתבעת סירבה ואיימה שככל שיפנה לביהמ"ש תפגע בפרנסתו.

19. הלכת 919/15: השאלה המשפטית האם די לקיומו של הבע"מ כדי לומר שינוי נסיבות, לדעת התובע לא צריך הוא להוכיח שינוי כלכלי או עובדתי, אלא הצדק והצורך להבטיח את אמצעי הקיום של הקטינים.

20. התובע מסכם, כי לא יהיה זה הוגן חברתית או מוסרית, להשלים עם מצב בו התובע נפגע אנושות כלכלית, וזאת למרות השינוי שחל בעקבות [בע"מ 919/15](#), [פורסם בנבו] כשחל שינוי מהותי בדין הנהוג, שינוי היורד לשורש החבות האישית, הנתבעת תתנהל ברווחה והתובע ילך ויקרוס.

ג. טענות הנתבעת:

הנתבעת טענה לסילוק על הסף של התביעה הן מטעמים מקדמיים והן מטעמים מהותיים:

21. לטענת הנתבעת, התובענה נולדה כחמישה חודשים לאחר החתימה על ההסכם, ולאחר עזיבתה את בית המגורים ומעבר יחד עם הקטינים לעיר ***.

התובע לא קיים הסדרי השהות שנקבעו בהסכם, וכשהנתבעת פנתה אליו בדרישה לקיימם הודיע לה התובע, כי ידאג לתבוע אותה בכדי לא לשאת בדמי מזונות.

22. טענתו בדבר נסיעה מ*** ל*** במשך 45 דקות מפתיעה, בהתחשב שהמרחק הוא 2 ק"מ בלבד, אך באם התביעה הוגשה על מנת לצמצם הסדרי השהות, מוכנה לכך הנתבעת וזאת כדי שהקטינים לא ייפגעו מהיעדר רצון כן ואמיתי של אביהם לקבלם לחזקתו.

23. הנתבעת טוענת כטענה מקדמית שדין התביעה להידחות על הסף, נוכח הטיעונים הבאים:

א. במועד אישור ההסכם ביום 23/07/2017 ובמועד ההסכם 19/07/2017 – היה ידוע כי עומדת עתירה בעניין [בע"מ 919/15](#) [פורסם בנבו] ואף ניתן פסק הדין באותו עניין שפורסם בכל כלי התקשורת.

ב. חלוקת זמני השהות של הקטינים בין הצדדים אינם שוויוניים.

ג. משמורת הקטינים נקבעה בהסכמה אצל האם.

ד. לתובע כושר השתכרות פוטנציאלי גבוה, ובין הצדדים פערי השתכרות גבוהים. לתובע בית מגורים השווה לכל הפחות 3,000,000 ₪, שלו יחידת דיור צמודה ועליו רובצת משכנתא בסכום זניח, שעומדת להסתיים במהלך השנים הבאות.

לתובע עסק המנוהל על ידו בו מועסקים עובדים לרבות בת זוגתו, התובע אינו מנפיק תלושים לעובדים.

ה. הנתבע לא מצהיר כנדרש על מקורות הכנסותיו ורכושו, הוא נוהג לבצע עסקאות בעוד מספר תחומים.

- ו. לדברי הנתבעת ההסכם הינו מקשה אחת, כאשר הנתבעת ויתרה על זכויות, לרבות זכויות בבית המגורים, עסק שהתנהל ע"ש התובע. טרם אישור ההסכם, דאג התובע לרוקן הכספים בקרן הפנסיה שהתנהלה על שמה בסכום של עשרות אלפי שקלים חדשים, לרבות פיצויים בסך של כ 50,000 ₪ שקיבלה פיצויי פיטורין מהוט שם עבדה במשך 9 שנים. ולכך יש להוסיף כספי קופת גמל שפדתה בסך של כ 55,000 ₪.
- ז. כיום לנתבעת כמעט ואין זכויות סוציאליות, והן מסתכמות בצבירה קצרה במשך תקופה של כשנה וחצי בלבד. לנתבעת אין כל רכוש על שמה למעט מכונית מסוג מזדה 3 ישנה (מודל 2005).
- ח. על התובע להוכיח שינוי נסיבות מהותי היורד לשורשו של עניין, וטענותיו כמפורט לעיל, אינן מצביעות על שינוי נסיבות מהותי, כנדרש עפ"י הפסיקה ובמיוחד כשלתובע כושר השתכרות פוטנציאלי גבוה ורכוש רב.
- ט. הפסיקה של בתי המשפט הדיוניים (משפחה ומחוזי) דחתה על פי רוב הניסיונות להפחית מזונות שנקבעו בהסדרים שנערכו ואושרו עד למתן פסק הדין [בבע"מ 919/15](#) [פורסם בנבו].
- י. ההסכם אושר בפני ביהמ"ש רק לאחר שהתייחס לכל רכיביו לרבות דמי המזונות, ורק לאחר שנחה דעתו שהדברים תואמים לנסיבות והולמים את צרכי הקטינים ואת יכולות ורצון הצדדים.
- יא. במסגרת הוויתורים, הסכימה הנתבעת גם לוותר על כתובתה הגם שהתובע בגד בה עם אשה אחרת עמה הוא מתגורר כיום.

לגופו של עניין טוענת הנתבעת:

24. לדבריה, התובע הוא זה שרצה בגירושין, נוכח העובדה שהיתה לו בת זוג, התובע הוא זה שפנה לעו"ד *** , הוא קבע את דמי המזונות ושאר ההסדרים בהסכם. הנתבעת מכחישה את הטענה כי קיבלה ייעוץ משפטי, אך מוסיפה כי לכל אחד מהצדדים עמדה הזכות ומי שבחר שלא להשתמש בה, אין לו להלין אלא על עצמו.
25. לטענת הנתבעת, סכום המזונות נקבע בהתחשב בוויתורי הנתבעת על רכוש וזכויות במסגרת ההסכם חרף שנטלה חלק בנטל החזרי המשכנתא של הדירה יחד עם התובע, הנתבעת נותרה חסרת כל לאחר שהתובע נטל את פיצוייה וגמלתה.
26. לטענתה, זמני חלוקת השהות אינם שווים. הדירה בה הינה מתגוררת בשכירות הינה בסכום שאינו גבוה, וסכום המדור נקבע בהסכמה כמו שנקבעו דמי המזונות. הנתבעת מכחישה, כי היא זכאית לקבלת סיוע בשכר דירה.
27. לטענת הנתבעת, התובע ניאות לקחת את הקטינים בעקבות פנייתה אליו והודעתה, כי הוא חייב לקחתם, הסדרי הראייה החלו להתקיים אך ורק בשלהי חודש פברואר בסמוך להגשת התובענה. טרם מועד זה לקח את הקטינים אחת לשבוע וכל סופ"ש שני. בשנה הבאה רק הבן הקטין ישהה בצהרון, כשהקטינים חולים זו היא שנותרת עימם.

28. הנתבעת גורסת כי היא זו שנושאת בכל הרכישות עבור הקטינים: ציוד ביה"ס, רכישת ביגוד, הנעלה ועוד.

29. לדבריה, התובע מאז ומתמיד השתכר סכומים גבוהים ולא רק מעסקי ההסעדה, שבחר לא להצהיר עליהם. לתובע כושר השתכרות רב בין היתר בגין מכירת בשר וטבק. לתובע מספר מכוניות, חלקן אינן רשומות על שמו. גם כעולה מחשבון הבנק, נראה כי מדי חודש מופקדים סכומי כסף גבוהים, ומתבצעות משיכות של אלפי שקלים במזומן.

30. לטענת הנתבעת, התובע אינו מבחין בין תביעת מזונות לתביעה להפחתת מזונות שמצריכה שינוי נסיבות מהותי כזה היורד לשורשו של עניין.

ג. דיון נורמטיבי כללי - מהן השאלות שיש לשאול לעניין תחולת הלכת 919/15 לצרכי ההליך הנוכחי:

31. כפי שכתבתי באחד מפסקי הדין הראשונים שניתנו על ידי בסוגייה של פסיקת מזונות לאחר שניתן פסק הדין [בבע"מ 919/15](#), [פורסם בנבו] הרי שהלכה למעשה הוא בא לגשר על המציאות הרווחת בפועל לבין החברה והוא בגדר מהפכה של ממש בכל הנוגע לחיובי הורים יהודים במזונות.

32. עוד הוספתי, כי בצד סימני הקריאה של הלכת 919/15 בדבר החלה שוויונית עקרונית של החבות במזונות של הורים יהודים כלפי ילדיהם מעל גיל 6 שנים, יצרה אותה הלכה סימני שאלה רבים הנוגעים לתחולה רטרואקטיבית, תחולה במשמורת שאינה משותפת תחולה על בעלי השתכרות נמוכה, סוגיית חישוב המדור, ההתייחסות ל"הכנסה הפנויה" ועוד. על סימני השאלה הללו ניסו ומנסות הערכאות הדיוניות להשיב חדשות לבקרים בעת האחרונה לאור פניות הולכות וגוברות של בעלי דין ומפאת הצורך ביצירת עקביות וודאות ויציבות בהסדרים המשפטיים (ראה דבריי [בתמ"ש \(נצ'\) 46640-01-15 ק.ו. נ' ש.ו.](#) 27/12/17 (פורסם בנבו)).

33. במקרה שלפניי, עולות שלוש שאלות לעניין יישום הלכת 919/15 ואו השפעתה: ראשית, האם הלכה זו חלה למפרע, קרי על הסדרים (חוזיים) או חיובים (שיפוטיים) שנעשו קודם ניתן פסק הדין [בבע"מ 919/15](#)? שנית וככל שהתשובה לשאלה הראשונה היא בחיוב, האם די בהלכת 919/15, כדי להוות לבדה, "שינוי נסיבות מהותי" המצדיק בחינת היקף החיוב של אב במזונות פסוקים כלפי ילדיו. לבסוף יש לשאול, האם נדרשים מגוונים מוסתים לצרכי יישום ראוי של הלכת 919/15 ומדוע?

ד. דיון נורמטיבי פרטני - שאלת התחולה למפרע בזיקה לתביעות "לשינוי נסיבות":

34. הואיל והשאלות לעיל נדונו כבר על ידי הערכאות הדיוניות (בעיקר בתי המשפט לענייני משפחה), בין אם בעקיפין ובין אם במישרין, מבקש אנוכי להביא סקירת פסיקה זו כעת בטרם אבסס את גישתי שלי;

34.1. חברי כב' השופט ארז שני קבע בפסק דינו המאלף ב**תמ"ש 29329-07-16 ג'. ואח' נ' ג'**, 9/11/17 (פורסם בנבו), כי בתיקים שבהם ניתן כבר פסק דין למזונות בטרם ניתן פסק הדין **בבע"מ 919/15** [פורסם בנבו] ראוי, כי לא תהיה תחולה רטרואקטיבית ופסק הדין יעמוד על כנו ללא שינוי. ואילו במקרים שבהם ההתדיינות החלה וטרם הסתיימה בטרם ניתן פסק הדין **בבע"מ 919/15** [פורסם בנבו] ובתיקים עתידיים כמובן, ההלכה תחול (סעיף 62 לפסק הדין). מכוח קל וחומר מוסיף כב' השופט שני, כי אין ההלכה חלה על תיקים בהם הצדדים הגיעו להסכם שאושר על ידי בית המשפט ובהקשר זה מוסיף, כי **טובת הציבור עניינה גם ביציבות משפטית**.

34.2. חברי כב' השופט פליקס גורודצקי קבע אף הוא מספר פעמים, כי יש להחיל את הלכת **בע"מ 919/15** [פורסם בנבו] רטרואקטיבית באופן מוגבל קרי אך ורק על תיקי מזונות שהם תלויים ועומדים "כתיקים פתוחים" בפני הערכאות השיפוטיות ולא על תביעות חדשות של הפחתת/הגדלת מזונות בשל שינוי נסיבות לאחר **שהמזונות נקבעו בהסכם ששיקף מכלול הסכמות** הצדדים וקיבל תוקף של פסק דין **(תמ"ש (י-ם) 51305-01-16 נ.ש. נ' ח.ש.)** (ניתן ביום 4/2/18 ופורסם בנבו); תלה"מ **(י-ם) 13751-02-17 ל.כ. נ' מ.ב.ה.**, (ניתן ביום 14/1/18 ופורסם בנבו).

34.3. גישה זוהי עלתה גם מפסק דינה של חברתי כב' השופטת אילת גולן תבורי ב**תמ"ש (פ"ת) 61453-06-13 פלוני נ' פלונית** (ניתן ביום 19/12/17 ופורסם בנבו) שם נרשם, כי כאשר מדובר בתביעה להפחתת מזונות לאחר שאלה נקבעו בהסכם, הרי **שמארג ההסכמות בהסכם, ובהתאם הוויתורים שעשה כל אחד מהצדדים היה שזור ובלתי מנותק זה מזה ועל כן ומכוח עיקרון היציבות והוודאות במשפט, כמו גם הסתמכות הצדדים על ההסכם**, אין די בכך לשנות מסכומי המזונות שהוסכמו בין הצדדים עצמם בעבר בהסכם וקיבלו תוקף של פסק דין ועדיין יש להוכיח שינוי נסיבות מהותי (סעיף 86 לפסק הדין).

34.4. חברתי, כב' השופטת תמר סנונית פורר **הוסיפה את השיקול המערכתי** באומרה, כי יש משמעות מבחינת מדיניות משפטית ציבורית וגם מבחינת סופיות הדיון של המתדיין הבודד כי יינתן משקל מכריע לעיקרון סופיות הדיון על היבטיו השונים גם בענייני משפחה. הדברים מקבלים משנה תוקף מקום שבענייני קטינים תמיד ניתן לשוב ולפנות לבית המשפט – אך אין די בהלכה החדשה **בבע"מ 919/15** [פורסם בנבו] לשם מימוש זכות הגישה לערכאות ונדרש לשם כך "דבר מה נוסף" (תלה"מ **(ת"א) 38034-09-17 פלוני נ' פלונית**, 11/3/18, פורסם בנבו).

34.3. חברי כב' השופט שמואל בר יוסף בחן הסוגייה במשקפי דיני החוזים במסגרת פסק דינו בתלה"מ (ת"א) 19775-08-17 ב.ש. נ' י.ש. (פורסם בנבו). לגבי דידו שינוי נסיבות כשינוי המצדיק התערבות בחוזה מזונות נחשב בדרך כלל כסיכון ששני המתקשרים לוקחים כחלק מהפשרה ביניהם. לדבריו חוזה לתשלום מזונות הינו כחוזה יחס המאפשר השלמה והתאמה כפועל יוצא משינוי מהותי בדין ובלבד שהשינוי לא היה צפוי בעת כריתת ההסכם. לדבריו, המחלוקת בעניין חלוקת הנטל הראויה בין ההורים מצויה עמנו שנים ארוכות, ולכן אין בהלכת 919/15 משום שינוי לא צפוי בכל הנוגע להסכמים שנכרתו במהלך אותן שנים. זאת ועוד, בנסיבות המקרה שבפניו מדובר היה בהסכם שנחתם בעניין מזונות לאחר שכבר ניתן פסק הדין עליו הוגשו הערעורים בעניין 919/15 כך שמוצדק היה לקבוע שבעת שחתם התובעת על הסכם מזונות נוסף (מיום 9/3/14) נטל את הסיכון כי הדין ישונה. באשר לטענות "אי צדק" בראי הלכת 919/15 קבע בית המשפט באותו ענין, כי טענה זו צריכה להיבחן בנקודות הזמן הקריטיות לחתימת ההסכמים עת סבר התובע כי מדובר בפשרות ראויות. נפסק לפיכך, אי הצדק אינו במצב דהיום, אלא בזה שיוכל להיגרם אם יוכל התובע להשתחרר מחוזה שכרת מדעת.

34.4. עמדה זהה נקטה גם חברתי כב' השופטת ענבל קצב-קרן במסגרת תמ"ש (חי) 29972-07-16 ר.ס. נ' ש.ס., [פורסם בנבו], 20/3/18 – פסקה 12.

34.5. העמדות לעיל התבססו בין השאר על פסיקת בתי המשפט המחוזיים בעמ"ש (ת"א) 14612-10-16, פ.ב. נ' א.ב. (ניתן ביום 20/12/17 ופורסם במאגרים [פורסם בנבו]) ובעמ"ש (ת"א) 33549-04-16 פלוני נ' פלונית (ניתן ביום 2/11/17, פורסם במאגרים [פורסם בנבו]).

34.6. הנה כי-כן רוב מוחלט של הפוסקים והערכאות הדיוניות היה בדעה שהלכת 919/15 אין בה לבדה כדי להוות שינוי נסיבות מהותי המצדיק שינוי חיוב במזונות ביחס לתיקים שנדונו והסתיימו לפני ההתדיינות באותה הלכה. תרתי אחר קביעה שונה ולא מצאתי אחת כזו עד ליום 1/7/18 עת ניתן פסק דינו המאלף של חברי כב' השופט עובד אליאס בתמ"ש (פ"ת) 4542-03-16 א. נ' ב. (1/7/18 פורסם במאגרים [פורסם בנבו]). בפסק דין זה דוחה כב' השופט אליאס אחד לאחד את כל הטעמים והנימוקים שהובאו בפסקי הדין האחרים וקובע באופן חלוצי וראשוני כי להלכת 919/15 תחולה למפרע על כל סוגי החיובים במזונות (ללא אבחנה בין אם מקורם בהסכם או בפסק דין) וכי די בשינוי הדין על פי ההלכה הפסוקה בענין 919/15 כדי להוות "שינוי נסיבות מהותי", היכול להצדיק עיון מחדש בפסיקת המזונות הקודמת. הקביעה המהפכנית לטעמי באותו פסק דין הייתה זו :

"...אולם לא נכון לומר כי "בע"מ 919/15 [פורסם בנבו] חל על תיקים שהסתיימו" אלא נכון יותר לומר כי "ככל שתיק שהסתיים בו הדיון מגיע לבית המשפט בתביעה לשינוי המזונות בשל שינוי נסיבות של דין חדש שחל, יש להידרש לו ובמקרים מסויימים יכולה נסיבה זו בלבד להביא לשינוי בשיעור המזונות". בע"מ 919/15 [פורסם בנבו] לא חל איפוא על תיקים שהסתיימו מכח תחולה רטרופקטיבית של דין חדש על עניינים שהסתיימו,

אלא הוא חל מכח היותו, לכשעצמו, שינוי נסיבות המצדיק שינוי בשיעור המזונות, ועפ"י הכללים הרגילים הנהוגים לעניין שינוי נסיבות" (סעיף 24ח' לפסק הדין).

לעניין הפגיעה בעיקרון ההסתמכות, סופיות הדיון וכיבוד הסכמים קובע כב' השופט אליאס, כי עיקרון השוויון גובר. יש להשוות לגבי דידו בין בני זוג שנפרדו לפני הלכת 919/15 לבין כאלה שלאחריה. כמו-כן לדבריו אם שקיבלה מזונות קודם הלכת 919/15 ידעה שייתכן שבעקבות שינוי נסיבות יופחתו המזונות, כך שעיקרון ההסתמכות שלה אינו מוחלט. עם זאת, הוא מוסיף בהמשך, כי אין לבטל לחלוטין את עקרון סופיות ההסכמים וכיבודם. "כך למשל אם יוכח כי בין הצדדים היו ויתורים אחרים שבעטים הוסכם שיעור המזונות, יכול ויש להתחשב בנתון זה עת ואם נדרשים בשנית לשיעור המזונות". אלא שלא נאמר מי אמור לשאת בנטל ההוכחה וכיצד הדברים יוכחו...

עוד לגבי דידו, מדובר בחיוב מתמשך (הנתון לשינוי נסיבות ככזה) ובחווה יחס ואלו שיקולים שפועלים לטובת ראיית הלכת 919/15 כבעלת תחולה למפרע. בכך הוא מבקש להשיב לקביעות שעלו בפסקי דין של שופטי משפחה אחרים לפיהן כפי שלא ניתן להחיל את הלכת אבו רומי בדבר שיתוף ספציפי על בני זוג שהתגרשו או נפרדו לפני אותה הלכה, כך לא ניתן להחיל את הלכת 919/15.

כב' השופט אליאס שב לכוונת הצדדים וגורס כמו כב' השופט בר יוסף כי יש לבחון היטב את כוונת הצדדים ולקבוע האם שינוי בדין החל הוא שינוי שהיה צפוי בעת כריתת ההסכם.

34.7. לאחר פסק דינו של כב' השופט אליאס ובהתייחס אליו ולפסיקה הנוספת שהובאה לעיל ניתן פסק דינו של חברי כב' השופט ניצן סילמן (תלה"מ (קר') [18283-10-17](#) פלוני נ' אלמונית, מיום 1/8/18, פורסם במאגרים [פורסם בנבו]) ובהציבו את עיקרון היציבות, החשש מפני מניעת הצפת המערכת ושיקול סופיות הדיון (הגם שמדובר בשיקול יחסי שכן אין סופיות מוחלטת במזונות) אל מול תחושת הצדק, והפליה בין אבות כאלו ואחרים, סבור שיש לנקוט ב"שביל זהב" שמצדיק הותרת הדרישה לבחון שינוי נסיבות מהותי וזאת **תוך הורדת הרף הראייתי הנדרש בשינוי**, כך שבמקרים של חלוקת זמני שהות דומה, יידרש שינוי נסיבות קל משמעותית כדי לשנות את החיוב במזונות. כל זאת הוא מבסס על הטעמים דלהלן:

- א. טובת הילדים מצדיקה שבמקרים של הסדרי שהות זהים/דומים, יוכלו שני ההורים לספק לצרכיהם.
- ב. [בע"מ 919/15](#) [פורסם בנבו] משנה את נקודת האיזון של "תחושת הצדק" ולכן יש להגביר את ההתערבות באמצעות הקלה בדרישת שינוי הנסיבות.
- ג. לא רק צדק קונקרטי בין הצדדים אלא צדק בין אבות בכלל מתבקש, שעה שקשה להלום מציאות שבה אבות מדור א' יופלו ומדור ב' יזכו לשוויון.
- ד. בטרם התערבות במזונות יש לבחון אם אכן מתבצעת חלוקת זמנים או שמא מדובר במניפולציה ובהצגה לצרכי מזונות. רק אם יוכח שינוי מהותי כאמור, יהיה מקום לשקול התערבות וזאת בנטל קל יותר מהפסיקה בעבר לעניין שינוי נסיבות מהותי.

אציין, כי גם בהליך שנדון בפני כב' השופט סילמן הוגשה התביעה להפחתת מזונות ככל הנראה לאחר שאלה נקבעו בהסכם, אך אין התייחסות מפורשת בפסק הדין לשאלת השפעה זו של קביעת המזונות בהסכם ולעניין שינוי הנסיבות ו/או סילוק על הסף מטעמים אלה.

35. עמדתי בשאלה האם הלכת בע"מ 919/15 מהווה לבדה "שינוי נסיבות מהותי":

35.1. אפתח ואציין כי מבחין אני בין חיוב פסוק במזונות שמקורו בפסק דין שניתן לפני הלכת 919/15 לבין חיוב במזונות שמקורו בהסכם גירושין ו/או יחסי ממון כולל שנכרת לפני הלכת 919/15 (ולא כל שכן לאחריה). ביחס למקרה הראשון, אני תמים דעים עם גישתו של כב' השופט עובד אליאס, כי הלכת 919/15 חלה למפרע והיא לבדה מהווה שינוי נסיבות מהותי. בהקשר זה שיקולי הצדק והשוויון גוברים לטעמי גם על שיקולים מערכתיים כגון חשש מפני הצפת בתי המשפט בתביעות להפחתת וביטול מזונות. בהקשר זה, שיקולי ההסתמכות של האם על פסק הדין "חלשים" הואיל ואכן היא מוחזקת כמי שידעת ששינוי נסיבות בלתי צפוי הוא עילה לשינוי החיוב במזונות. הוא הדין, אגב, גם ביחס להסכם בעניין מזונות בלבד ללא רכיב של גירושין או רכוש ו/או הסדרים אחרים (שכן אף שם אין הסתמכות על התחייבויות אחרות).

עם זאת, ביחס למקרה מהסוג השני (מזונות שנבעו בהסכם גירושין/ממון כולל), חלוק אני על חברי וסבור שאין לראות בהלכת 919/15 לכשעצמה משום "שינוי נסיבות" ואף אין להחיל את הלכת 919/15 למפרע. במקרים שכאלה, יש לדחות שיקול השוויון, הצדק וההחלה למפרע של ההלכה בשל משקלם של אינטרס ההסתמכות, העובדה שמדובר בדרך כלל בחיובים שלובים ובשל הנזקים שעלולים להיגרם לצד האחר ולילדים כתוצאה מההתדיינות. במקרה שכזה, עדיין יהיה חייב האב להוכיח שינוי נסיבות מהותי (כמשמעות דיבור זה בפסיקה), על מנת לזכות בהפחתת מזונות (ייתכן במידה ראייתית נמוכה יותר מבעבר כגישת כב' השופט ניצן סילמן לעיל), ברם לא זו בלבד אלא שיהא עליו לעמוד בתנאי מקדמי נוסף והוא קיומו של תום לב בהגשת התביעה ונכונות לקחת חלק פעיל באחריות הורית משותפת לילדים ולא רק רצון להשתמט מתשלום מזונות. הצד השני של המטבע, מניפולציה והנפת דגל של משמורת ואחריות הורית משותפת ללא "קבלות", וללא נכונות או יכולת אמיתית לכך, יצדיק לטעמי דחיית תביעה על הסף ללא צורך בבירור עילת שינוי הנסיבות המהותי. אני רואה בקביעת דרישת תם הלב משום מנגנון ויסות ומכשיר הכרחי בידי בתי המשפט לענייני משפחה כדי להגן על טובתם של הילדים ולמנוע ניצול לרעה של הלכת 919/15.

35.2. להשקפתי, מקרים בהם דמי המזונות נקבעו כהתחייבות חוזית בהסכם גירושין/ממון כולל, נדרשת בחינה זהירה במיוחד של תביעות חדשות לביטול או הפחתת מזונות וזאת מכוח עיקרון תם הלב ומניעת שימוש לרעה בהליכי משפט. בעשותי כן, אני רואה לנכון להתייחס לייטעמים מיוחדים המעוגנים בשיקולים מעשיים המצדיקים להחיל את הלכת 919/15 מכאן ולהבא בלבד " (דנ"א 3993/07 פקיד שומה ירושלים נ' איקאפוד בע"מ, 14/7/11, פורסם במאגרים [פורסם בנבו]). על טעמים אלה אעמוד כעת בהרחבה;

35.3. ראשית והגם שייתכן שהדבר מביא בסופו של יום לחלוקה בין אבות מדור א' לבין אבות מדור ב' כפי שכינה זאת כב' השופט סילמן, ואולי אף חלוקה בין 3 טיפוסים אבות (אלה שערכו הסכם לפני הלכת 919/15, אלה שחויבו במזונות בפסק דין לפני הלכת 919/15 ואלה שחויבו לאחריה) אני רואה לנכון לייחד ולהתייחס באופן שונה לתביעות חדשות לביטול/הפחתת מזונות לאור [בע"מ 919/15](#) [פורסם בנבו] **כאשר המזונות נקבעו בעבר במסגרתם של הסכמי ממון/גירושין המבטאים מכלול של איזונים עדינים בין ההורים שקשה לפרום אותם בדיעבד ו/או לפרום רק את חלקם**. שכן, "הסכם גירושין הוא בדרך כלל בגדר הסדר כולל של נקודות רבות שבמחלוקת ויש לבחון אותו כשלמות אחת; יש לנסות ולהקנות לו יציבות ואמינות כדי לטפח הסדרים מוסכמים בין בני זוג שנפלה ביניהם מחלוקת שאינה ניתנת ליישוב, אחרת לא יהיה ערך להסכם גירושין וכל הסכם יהיה רק שלב ביניים עד לפניה חוזרת לבית המשפט" ([ע"א 4515/92 שטיין נ' שטיין](#), 1994, פורסם במאגרים [פורסם בנבו]). וכך כותב בעניין השופט אורי [גור בספרו סוגיות בסדר דין אזרחי](#), מהד' 12 (2015) בעמ' 601-602: "פשרה היא הסכם ליישוב סכסוכים בין שני צדדים בתנאים שהצדדים רואים אותם כהוגנים, אשר נעשה מתוך מודעות לאי ודאות עובדתית או משפטית ואשר יש בו ויתורים הדדים של כל אחד מהצדדים על חלק מטענותיו....".

כך במקרים של הסכמי פשרה וגירושין בכלל, אך יש להדגיש במיוחד מאפיינים של הסכמי פשרה וגירושין בין יהודים. לטעמי, די במצב דברים שבו, הגירושין בין בני זוג יהודים (למשל) עדיין מחייבים הסכמה של אחד הצדדים למתן גט, התייחסות הצדדים לויתור או תשלום כתובה או עניינים אחרים המצויים בסמכות ערכאה דתית ו/או התלויים בכוחו של אחד מבני הזוג, כדי להיזהר שבעתיים מפני התערבות בחוזה/הסכם שכורתים הורים שהם גם בני זוג, נכון לעת כריתת ההסכם. שיקוליהם החוזיים של בני זוג יהודים בכריתת הסכם כאמור יביאו לא אחת את התרומה שצומחת לאחד מבני הזוג (ולעתים לשניהם) מההסכמה של בן הזוג האחר לסדר את הגט או לוותר על תביעה כזו או אחרת בבית הדין הרבני. ברבים מהמקרים, ידוע שאמהות ויתרו על פסיקת מזונות גבוהים יותר מהמגיע להן על פי דין, כדי לקבל את חירותן באמצעות גט בהסכמה (והרי זה היה בין השאר הרקע להלכות בעניין אי האפשרות לכרוך מזונות ילדים בתביעת גירושין בבית הדין הרבני או הלכות שאפשרו הגשת תביעות למזונות לאחר הסכם ללא צורך בהוכחת שינוי נסיבות מהותי).

כבר נפסק בהקשר זה על ידי בית המשפט העליון ב**בג"צ 4407/12 פלוני נ' בית הדין הרבני הגדול**, (7/2/13, פורסם במאגרים [פורסם בנבו]):

"מזונות הילדים כחלק בלתי נפרד מהמערך הכולל של ההסדר: קשה לבודד את עניינם של הקטינים, ובעיקר את נושא מזונות הקטינים, מכלל נושאים הרכשיים והממוניים שבהסכם הגירושין. הסכם הגירושין הוא מעשה רקמה עדינה, שמזונות הילדים הוא אחד החוטמים המרכזיים בו. אם פרמת חוט זה, נמצאת מפר את מערכת האיזונים שבבסיס ההסכם.... מכאן, שההפרדה בין מזונות הילדים לבין מכלול הנושאים בהסכם הגירושין, היא לעיתים קרובות הפרדה מלאכותית" (סעיף 17 לפסק דינו של כב' השופט עמית)

אי אפשר ואסור לבתי המשפט לענייני משפחה להתעלם מעובדה זו ולהתחיל לדון בענייני מזונות הילדים, ללא לקיחה בחשבון של סוגייה זו. אגב עניין זה נלקח בחשבון גם בפסק הדין בבע"מ 919/15 [פורסם בנבו] עת נאמר בו (סעיף 5 לפסק דינו של כב' השופט סולברג):

"ניתנה אמת להיאמר: הגרעין הקשה של דיני המשפחה בישראל – דיני נישואין וגירושין – מאופיין בחוסר שוויוניות בין גברים לנשים. על-פי ההלכה היהודית נתון הגט בידיו של האיש – ברצותו יתן, ברצותו יסרב. אף על-פי כן, אין בכך כדי להצדיק חלוקה בלתי-שוויונית של חובת תשלום מזונות הילדים. זאת, לא רק בשל העיקרון שלפיו 'אין מתקנים עוול (סרבנות גט) בעוול', אלא מחמת העובדה שהלכה למעשה איננו מבקשים 'לנתק' את שאלת מזונות הילדים מהליך הגירושין בכללותו. הללו ישארו כרוכים זו בזו, לטב ולמוטב. כדי לסבר את האוזן ולשם הבהירות, אמחיש את הדברים באמצעות דוגמה: בני זוג שבבעלותם דירה משותפת מבקשים להתגרש. האיש מתנה את מתן הגט בכך שהדירה כולה תועבר לבעלותו הבלעדית; האישה, בצר לה, מסכימה. לאחר הגירושין חולקים בני הזוג משמורת פיזית משותפת ושווה על ילדיהם. עתה באים בני הזוג לפני בית המשפט למשפחה, ומבקשים ממנו להכריע בעניין חלוקת חובת תשלום מזונות הילדים. האישה דורשת כי חובת המזונות תוטל באופן בלעדי (ולמצער מוגבר) על האיש, ואילו האיש דורש חלוקה שווה, בהתאם להסדר המשמורת המשותפת. כאמור, בבואו להכריע בעניין זה, שומה על בית המשפט ליתן דעתו לא רק על אופן חלוקת המשמורת המשותפת, כי אם גם על יכולותיהם הכלכליות היחסיות של בני הזוג מכלל המקורות העומדים לרשותם, כמו גם על מכלול נסיבות העניין. בדוגמה שלפנינו, ניצל האיש את 'כוחו' הנתון לו בעת מתן הגט, על מנת להתעשר שלא כדין על חשבונה של האישה. משעשה כן, רשאי (ואף חייב) בית המשפט ליתן לכך ביטוי בפסיקתו, באופן שיעיין את כפות המאזניים, ויפצה את האישה על הפסדה. יובהר: הדבר איננו בגדר עונש שמטיל בית המשפט למשפחה על האיש, כי אם פועל יוצא של היתרון הכלכלי שהשיג שלא כדין. ברם – וזאת ראוי להדגיש הדגש היטב – מקום בו מנהל האיש את הליך הגירושין בהגינות ובתום לב, ואינו מנצל לרעה את 'כוחו' עובר למתן הגט, מדוע יגרע חלקו, ולמה זה ישלם ביוקר (תרת-משמע) על מציאות בלתי-שוויונית שלא הוא אחראי לה?"

כב' השופט אליאס מתייחס להיבט זה בסעיף 24 יג לפסק דינו ואף הוא רואה לנכון להחריגו בכך שקובע, כי אף הוא אינו סבור כי יש לבטל לחלוטין את עקרון סופיות ההסכמים וכיבודם. "כך למשל אם יוכח כי בין הצדדים היו ויתורים אחרים שבעטים הוסכם שיעור המזונות, יכול ויש להתחשב בנתון זה עת ואם נדרשים בשנית לשיעור המזונות". אני סבור שאין כלל מקום "לפתוח" דיון בויתורים שנעשו עת הוסכם שיעור המזונות והדבר עלול להוביל להכרעות שגויות, לפגיעה בעיקרון חיסיון מו"מ לקראת הסכם ולפגיעה במרקם המשפחתי באמצעות העלאה מהאוב את סכסוכי וטענות העבר בתוך המשפחה שהביאו להסדרי הסכם הגירושין. כמו-כן, לא ברור מפסק דינו מי אמור לשאת בנטל הוכחת הויתורים, ואלו ויתורים ייחשבו

כאלה שלא מצדיקסי פגיעה בהסתמכות ואלה כן. מדובר בתיבת פנדורה שאין לדעת מה יהיו השלכות פתיחתה.

35.4. שנית, דווקא אחת הדוגמאות שמביא חברי כב' השופט אליאס בפסק דינו מחזקת קביעתי זו. כב' השופט אליאס מבקש להבחין בין החיוב השוויוני העקרוני שהיה קיים גם קודם הלכת בע"מ 919/15 [פורסם בנבו] ביחס לילדים מעל גיל 15 שנים לבין החיוב שנקבע כעת באופן שוויוני מעל גיל 6 שנים בעקבות ההלכה. אין חולק, כי הפרשנות שהייתה שלטת בפסיקה קודם בע"מ 919/15, [פורסם בנבו] היא חיוב שוויוני של ההורים בצרכי הילדים לאחר גיל 15 שנים. לפיכך, מצופה היה מאתנו למצוא התערבויות קלות של הפסיקה בתביעות להפחתת מזונות לאחר גיל 15 שנים או לחילופין הסכמים שכוללים חיוב מדורג במזונות הלוקח בחשבון שלאחר גיל 15 החובה במזונות הינה שוויונית. אלא שבפועל הכל יודעים, שברובם ככולם של הסכמי גירושין/ממון לא הייתה הבחנה שכזו ואותו סכום שנקבע כאשר הילדים היו מתחת לגיל 15 שנים נותר עד הגיעה לבגירות. זאת ועוד, כאשר הוגשו תביעות להפחתת מזונות מהטעם של הפיכת החיוב לשוויוני הן נדחו על ידי בתי המשפט לענייני משפחה שקבעו:

"השינוי היחידי הרלבנטי הוא שנכון ליום 11.1.02 הגיעה הבת נ.ש. לגיל 15 ומזונותיה הם מדיני הצדקה כולל המזונות ההכרחיים. עם כל הכבוד אינני מוכן לראות בשינוי זה שינוי נסיבות מהותי המצדיק התערבות בסכום המזונות שנפסק - מכוח הסכמה. אב הנותן הסכמתו לתשלום מזונות לילדיו יודע ובוודאי עליו לדעת, שילדיו יגדלו וצריך היה לקחת זאת בחשבון. לשינוי בצרכי בנותיו לא טוען התובע ומכאן אין די בעצם המעבר של הבת נ.ש. לגדר החיוב של 'דיני הצדקה', בנסיבות בהן הסכים התובע לדמי המזונות שנפסקו, כדי להוות עילה להפחתתם" (פסק דינו של כב' השופט שוחט בתמ"ש (ת"א) 45783/98 י.ש. נ' ה.ש. (12/11/02), פורסם במאגרים [פורסם בנבו]), ההדגשות במקור. וכן ראו פסיקה מאזכרת בספרם של גריידי ושלם, מזונות ילדים הלכה ומעשה, חלק שני בעמ' 303ב')

חברי כב' השופט אליאס סובר, כי העובדה ששנות החיוב היו מצומצמות יותר (3 מגיל 15 ולא 12 מגיל 6) היא הסיבה להבחין בין חבות שוויונית זו לבין חבות שוויונית שנקבעה כעת לאחר גיל 6 בעקבות בע"מ 919/15 [פורסם בנבו].

עם כל הכבוד לקביעה זו איני יכול להסכים לה, ממספר טעמים: ראשית, אין מדובר בתקופה של 3 שנים בלבד כיוון שחיובי מזונות הם בדרך כלל גם למשך תקופת השירות הצבאי (עוד 3 שנים במקרה של בנים ושנתיים במקרה של בנות) והם נגזרים מסכום המזונות שקובעים ההורים בהסכם בתקופת היות הילדים קטינים (בדרך כלל נהוג 1/3). שנית, רבים מהסכמי גירושין/ממון נכרתו כאשר הילדים לא היו תינוקות רכים אלא ילדים מתבגרים שנים ספורות לפני שהחיוב הופך לשוויוני (קרי שנים ספורות לפני הגעתם לגיל 15). שלישית, לא ניתן לקבוע כי לא מדובר בחיובים משמעותיים מבחינה כספית עבור הצדדים ומי שמך בית המשפט להיכנס לכיסו ושיקוליו של המתחייב במזונות לקבוע כך בדיעבד. לבסוף, גם הקביעה כי הצדדים "לא שמו לב" או "לא נתנו דעתם" לכך לאו טיעון

היא. יש להניח ולהחזיק הורים (לפחות אלה המיוצגים) כמי שיודעים וידעו שלאחר גיל 15 שנים, החיוב במזונות הוא שוויוני ולא חל רק על האב. לפיכך, אני מוצא כי דווקא טיעון זה שלפיו הורים לא ראו לנכון לשנות חיובי מזונות בהסכמים גם כאשר הילדים עוברים את גיל 15 שנים (וכך גם הפסיקה בתביעות להפחתת מזונות לאחר גיל 15 שנים) מתיישב ומחזק מאוד את השקפתי ולפיה הסכמי גירושין/ממון הכוללים חיובי מזונות לוקחים בחשבון ויתורים הדדיים שונים בתחומי חיים שונים שאינם רק מזונות ומכאן ההסכמה בדרך כלל לקבע את דמי המזונות כקבועים.

35.5. הוא הדין לעניין הסדרים רכושיים ; ברבים מהסכמי הגירושין, נעשים ויתורים הדדיים שונים על דרך הפשרה בין בני הזוג כדי להביא לסיום מוסכם ומהיר יותר של הסכסוך. לעתים משולבים ויתורים אלה בקביעת סכומי מזונות הילדים בהסכם, בין אם הדברים נאמרים בהסכם ובין אם הובלעו בו ללא אמירה מפורשת. "פתיחת הקשר הגורדי" כעת בעקבות [בע"מ 919/15](#) [פורסם בנבו] ללא התחשבות בכך שמדובר באיזון כולל שנערך בין הצדדים לרבות בפן הרכושי, עלולה לעוות לצד שהסכים לפשרות וויתורים בהקשר זה. זאת ועוד, העוול מחמיר, מקום שבתי המשפט יסכימו לפתיחת דיון ב"צלע" אחת של ההסכם, היא ה"צלע" של המזונות, אך יהיו מנועים מלפתוח דיון ב"צלע" של ענייני הרכוש ו/או זכויות אחרות שמי מהצדדים ויתר עליהם בהסכם.

קבלת גישת חברי, כב' השופט אליאס בפסק דינו לעיל, ללא אבחנה בין מזונות שנקבעו בהסכמי מזונות גרידא או פסקי דין בעניין המזונות קודם הלכת 919/15 לבין מזונות שנקבעו בהסכמים רכושיים/הסכמי גירושין שאושרו קודם אותה הלכה, עשויה אמנם לעשות צדק ושוויון כדבריו בין ההורים בכל הנוגע "למזונות" אך היא עלולה להפר את האיזון ההסכמי/חוזי ביניהם ולפגוע בהסתמכות הצד שעשה פשרות שונות ללא שיש ביכולתו להביא לשינוי מצבו הואיל וכידוע, בהיעדר עילת ביטול, לא ניתן לשנות או להתערב בחוזה הגירושין/ממון.

35.6. שיקול אחר הוא ערעור היציבות בקרב משפחות בהן ההורים גרושים. קבלת הגישה לפיה [בע"מ 919/15](#) [פורסם בנבו] מהווה שינוי נסיבות לכשעצמו ללא שינוי נסיבות עובדתי נוסף, בין אם קל ובין אם משמעותי כפי שנפסק בעבר, כמותה כאמירה שיפוטית לכלל ציבור בני הזוג שנפרדו בישראל – אוצו רוצו להגיש תביעות לביטול והפחתת חיובים במזונות. קריאה ואמירה שיפוטית שכזו היא בבחינת זעזוע של משפחות רבות שסיימו עניין (לעתים באופן סוער) זה מכבר "ולא זקוקות" לזעזוע וסערה נוספים. קריאה שכזו מערערת לחלוטין את היציבות בחיי משפחות שנפרדו והסתגלו לתאי משפחה חדשים נפרדים. יש לחשוב על ההשלכות השליליות שיש לכל סכסוך משפחתי והסלמה ביחסים בין הורים על ילדיהם. לתביעות מסוג זה אין השלכה חיובית בדרך כלל. אבקש לציין בהקשר זה, כי כחוט השני בהלכת 919/15 דובר על טובת הילד כשיקול המצדיק חיוב שוויוני בהסדרי שהות שוויוניים או דומים. עיקרון טובת הילד חייב להילקח בחשבון גם כשיקול החוסם הגשת תביעות להפחתת מזונות על בסיס ההלכה האמורה ללא שנטען לכל שינוי נוסף ובפרט כאשר הן מוגשות לאחר שהמזונות הוסדרו בהסכם גירושין/ממון כולל (ראה בהקשר זה סעיף 99

לפסק דינו של השופט פוגלמן בהלכת 919/15. אם כך, היכן ששיקולי הסתמכות וסופיות הדיון משתלבים עם שיקולים מערכתיים ועם טובת הילדים, שוב אין להעדיף את שיקול השוויון בין "סוגי ההורים" ולאפשר פתיחת הסדרי גירושין כוללים.

35.7. את השיקולים לעיל מבקש אני לאחד עם השיקול שהובא בפסק דינו של כב' השופט סילמן בדבר החשש מפני מניפולציה ושימוש לרעה בהלכת [בע"מ 919/15](#) [פורסם בנבו] ובזכות התביעה להפחית מזונות במקרים של זמני שהות שווים. לבית המשפט זכות ולעתים חובה לסלק תביעות על הסף (אף בענייני מזונות) מקום שמגיש התביעה נוהג בחוסר תם לב (ראה והשווה [רמ"ש \(מחוזי ב"ש\) 4184-10-15 ע.ב. נ' ה.א.ב. \(קטינה\)](#) (ניתן ביום 28/12/15 ופורסם במאגרים [פורסם בנבו])).

35.8. כפועל יוצא גם לפי גישתי יש לנקוט "בשביל זהב" (כלשון חברי השופט סילמן בפסק דינו לעיל) ולפיו אמנם אין בהלכת 919/15 כדי להוות לבדה ולכשעצמה בלבד "שינוי נסיבות מהותי" המצדיק שינוי החיוב במזונות, אך יחד עם זאת, מקום שזמני שהות הינם דומים והאחריות ההורית בפועל אכן משותפת ולא מדובר במניפולציה גרידא של אב המבקש לבטל חיוב במזונות או להפחיתם, הרי שדי יהיה בשינוי נסיבות עובדתיות קל יותר מבעבר (מבחינת מצב כלכלי של הצדדים) כדי להתערב בחיוב במזונות. אך בכך איני יכול להסתפק, ושומה עלי להמשיך ולהבחין הבחן היטב ; בין מקרים בהם מדובר על תביעה להפחתת מזונות שמוגשת לאחר כריתת הסכם גירושין/ממון כולל עם איזונים כוללים לבין תביעה להפחתת מזונות לאחר פסק דין או הסכם מזונות גרידא או אף הסכם בין בני זוג שהתגרשו לאחר נישואין קצרים ללא צבירת רכוש. כן יש להיזהר מפני מקרים שבהם האחריות ההורית אינה משותפת אלא "על הנייר" בלבד.

35.9. במקרה של תביעת מזונות לאחר פסק דין שניתן לפני הלכת 919/15, ברי, כי כעת אכן כל שנדרש הוא שינוי נסיבות קל כדי לשנות החיוב במזונות (ובמקרה שכזה ייתכן שיהיה גם די בהלכת 919/15 כדי להוות "שינוי נסיבות מהותי" הואיל ואז משקל שיקולי הצדק והשוויון גוברים לאין שיעור על כל שיקול אחר כגישת כב' השופט אליאס המקובלת עלי בהקשר זה).

ברם, במקרה של תביעה להפחתת מזונות לאחר שאלה נקבעו בהסכם הכולל איזונים רכושיים ואחרים יש להוסיף "דלת" לפני הכניסה "בשביל הזהב". "דלת תם הלב". להיכנס בדלת זו יוכלו רק אבות תמי לב שאכן מעוניינים בקיום הסדר אחריות הורית משותפת, המקיימים הסדרי שהות נרחבים עם ילדיהם ולא מי שאך מבקשים להקטין המזונות על בסיס הלכת 919/15 ואינם יכולים להוכיח שינוי נסיבות מהותי בנוסף לאותה הלכה.

בהקשר זה יש לציין, כי אמנם כב' השופט פוגלמן קבע בפסק דינו בהלכת 919/15, שהבחנה האמורה של המניפולציה לא צריכה להיערך במסגרת הליך המזונות אלא במסגרת הליך קביעת המשמורת (סעיף 141 לפסק דינו). אך לא תמיד מתקיים או יתקיים הליך משמורת המאפשר בחינה שכזו ואז אין מנוס אלא מבדיקה באמצעות סמכות שבגרר את הסדר המשמורת/אחריות הורית. כך כפי במקרה שבפני עת הסדרי השהות או האחריות ההורית

עם הסדרי שהות נרחבים נקבעו בהסכם שאושר על ידי בית המשפט ולא מקויימים הלכה למעשה. בנסיבות שכאלו, סבורני כי מכוח סמכות בית המשפט שבגררא, על בית המשפט להוות מסננת מפני הגשת תביעות שנועדו רק להפחית מזונות ללא כוונה ממשיית למלא אחריות הורית משותפת. עיקרון תם הלב מסייע בידי בית המשפט לעמוד על המשמר כנגד מניפולציה גם בגדרו של הליך המזונות כבחינת תנאי סף ועוד לפני כניסה לטרקלין בירור הטענות העובדתיות (ראה שימוש בעיקרון תם הלב למחיקת תביעה על הסף ואסמכתאות לכך בפסק דיני בתה"ס (נצי) 11271-09-15 צ.פ. נ' מ.פ. (ניתן ביום 10/1/16 ופורסם במאגרים [פורסם בנבו])).

35.10. מבחינה מעשית, בהחלט רצוי לטעמי, במקרים שבהם עולים הדברים כבר מכתבי הטענות, לשקול סילוק ומחיקה או דחייה על הסף של תביעות להפחתת/ביטול מזונות מכוח הלכת 919/15 מקום שבית המשפט מתרשם, כי מדובר במניפולציה ובתביעה חסרת תם לב או כאשר נובע מהם, כי האחריות ההורית האמיתית נותרה לפתחה של האם ומדובר בהליך (שינוי זמני שהות והגשת תביעה) לצרכי הפחתת מזונות בלבד ולא לצרכי הבטחת סיפוק צרכי הילד כאשר הוא שוהה אצל שני הצדדים באופן שוויוני מהותי. אין ספק לטעמי, שגם לפי גישת כל הדעות שהובעו בהלכת 919/15, מקום שהתרשמותו השיפוטית של בית המשפט מאב הינה כזו שהוא נקט מניפולציה בכותרת "משמורת משותפת" ובהלכת 919/15 רק כדי להימנע מתשלום מזונות, "יורם דגל אדום" (מטפאורית) ובית המשפט לא ישעה לתביעתו של אותו אב (ראה סעיף 9 לפסק דינו של השופט מזוז). אין כל מקום לברר תביעה שכזו לגופה ויש למחקה או לדחותה על הסף (ללא שהדבר כמובן יוצר מעשה בית דין).

ה. מן הכלל אל הפרט :

36. אין בפי התובע טענה של ממש לשינוי נסיבות מהותי :

36.1. האב מסתמך אך ורק על הלכת 919/15 כשינוי נסיבות ולא טוען לשינוי נסיבות עובדתי. כל זאת ביחס להסכם הכולל איזונים רכושיים, גירושין אשר נכרת לאחר שניתנה הלכת 919/15...

36.2. רובן ככולן של טענות האב נסמכות על פרשנות הלכת 919/15, על אי הבנתו את פסק דין בעת ההסכם וכיו"ב טענות משפטיות. באלה אין די כדי לבסס תביעה לשינוי נסיבות מהותי, לאחר שכאמור המזונות נקבעו בהסכם כולל לאחר הסדרים רכושיים/גירושין והמצריכים שינוי נסיבות עובדתי בנוסף להלכת 919/15.

37. לא חלה ירידה בהשתכרותו של האב :

37.1. אף אם הייתה נטענת ירידה בהשתכרות של האב הרי לא היה בה להצדיק דיון מחודש במזונות הילדים שעה שהאב עובד באותו עסק פרטי ובו ישנן הכנסות משתנות עם עליות וירידות ללא שיש בכך כדי להוות שינוי במצבו הכלכלי הכללי של האב. זאת בייחוד כאשר מדובר בעסק העוסק בהסעדה וקייטרינג שיש בו ככל הנראה תנודות כאלה ואחרות בהכנסות (וגם לפי הדיווחים האחרונים שצורפו לכתב התביעה אין שינויים משמעותיים).

37.2. אך גם לגופם של דברים אמחיש להלן מדוע אין ליתן אמון בטענתו של האב, כי חלה ירידה בהכנסותיו. ראשית, שכן עולה משומות מס הכנסה לשנים 2015 ו-2016 ואישור רו"ח לשנת 2017 שלכאורה הכנסותיו נמצאות בעלייה מתמדת ולא בירידה.

בשנת 2015 – דו"ח שעודכן ביום 21/03/2017 – רווח גולמי – 55,248 ₪, דו"ח מאושר – הכנסה חייבת – 70,075 ₪.

בשנת 2016 – דו"ח שעודכן ביום 06/12/2017 – רווח גולמי 56,444 ₪, דו"ח מאושר – הכנסה חייבת – 67,262 ₪.

בשנת 2017 – טרם הוצא דו"ח מאושר, צורף אישור רו"ח (נראה כי בשגגה נרשם 01-02/2017 והמדובר בהכנסות של כל שנת 2017) לפיו, רווח גולמי – 173,980 ₪, רווח נקי לפני מיסים – 115,243 ₪.

בשנת 2018 (רבעון ראשון) רווח נקי של 24,000 ₪ (עבור 4 חודשים) והכנסות כלליות של כ-240,000 ₪ מה שמצביע על עליה בהכנסות.

לפי ההכנסות המדווחות לעיל וחלוקתן ב-12 חודשים, עולה כי הכנסת האב מהעסק שברשותו הינה בהיקף פחות בהרבה מכפי הצהרתו בפניי. בענייננו עולה חשד כבד שהאב לא הצהיר אמת אודות הכנסותיו שכן בסעיף 77 לכתב התביעה טען שהוא משתכר 10,000 ₪ נטו מדי חודש ובסעיף 76 לכתב התביעה טען שבשנת 2017 (מועד עריכת ההסכם) השתכר 15,000 ₪ בחודש. אף אחד מהסכומים אינו מתיישב במדויק (או בקירוב) עם שומות המס (בוודאי לא אלה של 2015-2016). מעבר לפערים הללו, יש לזכור עוד כי חלק ניכר מהוצאות השוטפות של האב מוצאות ומכוסות על ידי העסק (נסיעות למשל).

מכל מקום כאשר אושר ההסכם בין הצדדים והאב נשאל לגובה הכנסותיו הצהיר כי הוא משתכר 15,000 ₪ נטו בממוצע ולכן יוכל לעמוד בנטל המזונות שלקח על עצמו.

37.3. אשר על-כן, לא הוכחה כל אינדיקציה לירידה בהשתכרות האב אלא ההפך.

38. ההסכם כולל איזונים רכשיים וויתורים שלובים של האם:

38.1. בענייננו, מדובר בהסכם גירושין וממון כולל, בגדרו הוסכם, כי דירת המגורים בה גרו הצדדים בשווי של 3,000,000 ₪ תישאר בבעלות בלעדית של האב (סעיף 6 להסכם). אמנם מדובר בבית שנרכש או נבנה קודם הנישואין אך הצדדים גרו בו יחד למן הנישואין ושילמו יחד את הלוואת המשכנתא. אין לדעת לפיכך מה היה עולה בגורלה של תביעה לשיתוף ספציפי שהייתה מגישה האם ככל שהייתה מגישה ובעצם הויתור של האם על זכויות או על

תביעה ביחס לדירה זו במסגרת הסכם הגירושין הוא בבחינת תועלת ורווח כלכלי ומשפטי מובהק שהפיק האב.

38.2. האב הוא בעל עסק בתחום הקייטרינג ועסק זה נותר בבעלותו הבלעדית ללא תשלומי איזון ו/או הערכת שווי (סעיף 7 להסכם).

38.3. אלא שכאשר נשאל אם יסכים האב לבטל את ההסכם כולו ולדון מחדש גם בפן הרכושי הוא התנגד לכך נחרצות (עמ' 2 שורה 9 לפרוטוקול הדיון).

38.4. כאמור האם טוענת, כי האב נתן עינו באחרת וביקש את הגירושין והיא נאותה לכך. ייתכן ואלמלא הסכמתה, ההליכים בעת הנישואין היו מסתיימים אחרת מבחינה רכושית, ממונית וכספית. ייתכן בסבירות גבוהה, כי לא היו נערכים גירושין באותה מהירות בהיעדר הסכמה.

38.5. על כל אלה ויתרה האם, כאשר נראה שמה "שזכתה" בו מנגד הוא הסדר המזונות. כעת מבקש האב לשנות הסדר זה על בסיס הלכת 919/15, ועצם הניסיון הזה עלול לפגוע כלכלית עוד יותר בצד החלש שהיא האם (משתכרת 1/3 מהאב בפועל ולא כל שכן בפוטנציה ונעדרת נכסים ופנסיה).

39. **הסכם שנכרת לאחר בע"מ 919/15** [פורסם בנבו] – **צדדים מוחזקים שהיו מודעים לפסיקה זו :**

39.1. לא מקובלת על בית המשפט טענת האב, כי לא היה מודע להלכת 919/15. למעשה הוא טוען, כי ההשלכות של הבע"מ לא היו ידועות לו יותר מאשר הטיעון כי פסק הדין עצמו לא היה ידוע.

39.2. הלכת 919/15 זכתה לאינספור פרסומים בכלי התקשורת לרבות בערוצי חדשות מרכזיים, טלוויזיה, רדיו, עיתונות מודפסת ודיגיטלית, רשתות חברתיות וזאת מיד עם הינתנה ביום 19/7/17 והמדובר בידעה שיפוטית כללית. בעלי הדין התייצבו לשיבת אישור ההסכם ביום 23/7/17. ההסכם עצמו נחתם ביום בו פורסם פסק הדין. שעה שזה מצב הדברים אין לקבל הטיעון כאילו האב לא היה מודע לפסק הדין והשלכותיו. בנוסף, האב השתהה עם פנייתו לבית המשפט משך 10 חודשים, דבר שאף הוא מלמד, כי לא הלכת 919/15 היא שהניעה את האב להגיש את התביעה. היא רק שימשה אותו. מה שהניע אותו היה ככל הנראה הסכסוך בין הצדדים בעניין ביצוע הסדרי שהייה של הילדים – הסדרים שהאם עמדה עליהם והאב ביקש לצמצמם (וכעת טוען למשמורת משותפת המצריכה הפחתת מזונות.....).

40. **הסדרי השהות נקבעו בהסכם באופן מורחב וביצועם או קיומם אינם יכולים להוות שינוי נסיבות :**

40.1. בענייננו, הצדדים קבעו אמנם שהאם היא המשמורנית של הילדים, ברם מבחינת הסדרי השהות, אלא נקבעו באופן מורחב ביותר, קרוב לשווין כבר בהסכם הגירושין (ימים ב' ו-ד')

כולל לינה וכל סופ"ש שני מיום ו' עד יום א' כולל לינה סה"כ – 14 ימים בחודש), אלא שהיום מתחוויר שכבר אז מדובר היה בהסדרי שהות **שהאב לא רצה להתחייב בהם**. זו גם הסיבה ככל הנראה שנרשם בהסכם כי האב **"רשאי"** לקחת את הילדים פעמיים בשבוע בימים שני ורביעי.

40.2. בישיבת אישור ההסכם היה בית המשפט ער לכך וביקש התייחסות הצדדים ואלה הסכימו כי לא מדובר ברשות אלא בחובה וכך הם הצהירו: **"לעניין המילה 'רשאי' הכוונה שאם יהיו שינויים בהסדרי ראיה. אנו בקשר טוב, ואם בעתיד יהיו בעיות אנו בסדר אחד עם השני. הכוונה שהמפגשים יתקיימו ולא פעם כן ופעם לא. זה אמור להיות קבוע."** (עמ' 1 לפרוטוקול אישור ההסכם בתה"ס 48164-07-17).

40.3. אך הצהרות לחוד ומעשים לחוד, הלכה למעשה התגלה במפורש מהתנהלות האב בשטח, כי אינו מסוגל ו/או מעוניין לקיים הסדר של משמורת משותפת והסדרי שהות נרחבים כולל לינה.

40.4. והנה עדות למניפולציה ולהיעדר נכונות לאחריות הורית של ממש מצד האב אשר מצדיקה את סילוק התביעה על הסף מטעם זה; לכתב התביעה צורפו התכתבויות במסרונים בין ההורים בעניין הסדרי שהות (שלא נסתרו או הוכחו על ידי האב) ובהן האב מודיע בכל פעם מחדש כי אינו יכול לקחת את הילדים בהסדרי שהות באמצעות השבוע:

"אני לא יכול, מוציא אירוע ברביעי וחמישי" ...
"הבעיה שלי זה עם העבודה בימי חול" ...
משבוע הבא הילדים לא ישנים אצלי יותר. רק בסופשים ובחגים. אקח אותם רק ביום רביעי מהצהרון ואביא אותם אלייך ב-19:00" ...
"בשבתות ובחגים מכניסת השבת עד יציאת השבת. כנ"ל גם בחגים."

האב אף הודיע לאם כאמור, כי אינו מוכן להחזיק בהם עד ליום ראשון בסופי שבוע שהם אצלו למרות שכך נקבע בסעיף 6ד' להסכם הגירושין). האב התבטא באחת ההודעות בה הודיעה האם לאב כי אינה מסכימה שישב הילדים במהלך השבת בניגוד להסכם השיב לה כך: **"אל תשכחי שהמשמורת של הילדים היא שלך ... אם לא תטפלי בהם כמו שצריך אני אטפל בך... אל תאיימי עלי כי אני לא סופר אותך... רצית משמורת על הילדים אז תיקחי אחריות! אני רק רשאי לראות אותם כפי שזכור לך"**

40.5. בהלכת 919/15 קבע בית המשפט העליון, כי יש להיזהר ממניפולציה של אבות ולבחון האם באמת הם מבקשים לקיים הסדר משמורת משותפת או אחריות הורית משותפת ואם זה נקבע בהסכם או פסק דין, האם מקויים בפועל.

40.6. ניתן להיווכח מכל האמור כי הסדרי שהות נרחבים נקבעו גם נקבעו בהסכם אך לא זו בלבד שלא בוצעו בפועל מאז ההסכם אושר ואילך אלא שגם אין כוונה אמיתית של האב למלאם, בין אם כיוון שעסוק בעבודתו ובין אם כיוון שאינו רוצה. נראה, כי דווקא עמידת האם על

קיום הסדרי השהות הנרחבים היא היא הטעם להגשת התביעה הנוכחית שתכליתה להעניש על כך את האם.

40.7. מדובר אם כן במקרה שבו סבור בית המשפט, כי נעשה ניסיון למניפולציה בהלכת 919/15 ובהסדרי השהות שנקבעו בהסכם על מנת להפחית תשלום מזונות לאם תוך שהדבר עלול לפגוע בסיפוק צרכיהם.

ו. סוף דבר:

41. הלכת 919/15 שינתה את הדין בעניין החבות במזונות ילדים מעל גיל 6 בקרב הורים יהודים. היא לא סיפקה בידי הערכאות הדיוניות כללים מנחים ברורים לעניין יישומה במקרים שונים וקבעה במפורש, כי נתונים לבית המשפט לענייני משפחה שיקול דעת נרחב לפעול לפי נסיבותיו של כל מקרה ומקרה. קל וחומר, שלא דובר בה באותה הלכה על שינוי פסקי דין קודמים למזונות והיות לכשעצמה "שינוי נסיבות מהותי" לצרכי שינוי חיובי מזונות פסוקים או מוסכמים קודם שניתנה. הערכאות הדיוניות נדרשות לפיכך, ממקרה למקרה, לשרטט עקב בצד אגודל, את מסלול היישום של הלכת 919/15. במקרה הנוכחי מדובר על שאלת תחולת הלכת 919/15 למפרע ו/או על היותה לכשעצמה "שינוי נסיבות מהותי". סקירת הדעות והעמדות השיפוטיות של הערכאות הדיוניות מלמדת כי רוב פוסקים לא מסכימים להחיל את הלכת 919/15 רטרואקטיבית על תיקים שהתנהלו בעבר קודם היא ניתנה אלא על תיקים שהיו תלויים ועומדים בלבד באותה עת וכמובן על תיקים שנפתחו לאחריה.

כב' השופט אליאס הציע דרך אחרת לבחון את התחולה של הלכת 919/15. לגבי דידו מדובר בהלכה שמהווה "שינוי נסיבות" לכשעצמה שחייבת להיבחן במסגרת ביצוע חיוב מזונות שהוא חיוב מתמשך.

כב' השופט ניצן סילמן ביקש להציע "שביל זהב" המקבל גישה זו אך מצרף לה בכל זאת חובה של האב להוכיח שינוי נסיבות עובדתי, גם אם קל יותר מבעבר.

והנדבך שביקשתי אני בפסק דין להוסיף הוא האמירה המפורשת שלגבי זידי, אין תחולה רטרואקטיבית להלכת 919/15 על חיובי מזונות שמקורם בהסכם שנערך לפני שניתנה הלכת 919/15 ובנוסף, אין לראות בהלכת 919/15 לכשעצמה שינוי נסיבות המצדיק לבדו שינוי החיוב במזונות הילדים – חיוב שנקבע בהסכם גירושין/ממון ובו איזונים וויתורים שונים ושלובים שגרמו להסתמכות עליה יש להגן. כלומר, אבות המבקשים להפחית מזונות שנקבעו בהסכם ממון/גירושין כולל עדיין יהיו מחויבים להוכיח שינוי נסיבות עובדתי כבעבר וכן לעמוד בדרישת תם הלב שפורטה לעיל. לשם כך הצעתי מסנן כניסה לטרקלין המשפט בדמות בחינת התנהלות המבקש את הפחתת המזונות, לא רק כבעל דין, אלא כצד להסכם וכהורה. הצעתי ליישם את המלצות הלכת 919/15 לעניין אופן התנהלות ההורים קודם התביעה להפחתת מזונות כדי להתרשם אם אכן קיימת נכונות ומסוגלות לאחריות הורית משותפת וזאת כתנאי לבירור תביעה להפחתת מזונות על בסיס הלכת 919/15.

42. במקרה שלפניי, שוכנעתי מכל הנסיבות לעיל, כי התובע בא לבית המשפט שלא בכפיים נקיות ומניע אותו מניע שהוא איננו טובת הילדים ולא עיקרון השוויון או הצדק אלא מניע אישי ואולי אף נקמני הנובע מעמידת האם על כך שיתקיימו הסדרי שהות עם הילדים באופן קבוע ולפי ההסכם ולא לפי בחירתו של האב. הוא לא עומד בדרישת תם הלב, הוא עותר לשנות חיוב במזונות שנעשה בהסכם שנכרת לאחר שניתנה הלכת 919/15 והמדובר על הסכם כולל ובו איזונים שונים וויתורים רכושיים ואחרים (בעיקר של האם שאין לה זכויות סוציאליות משמעותיות הואיל ופדתה אותן במהלך הנישואין, שויתרה על הבית ועל העסק). בנוסף ומעבר לנדרש, אף מבחינה עובדתית, לא חל שום שינוי נסיבות לרעה במצבו המצדיק בחינת התביעה לגופה.

המדובר על בני זוג וביניהם פערים רכושיים משמעותיים ביותר, כאשר בעת עריכת ההסכם, השתכר האב לפי הצהרתו, פי 3 מהאם. לאב כאמור בית בבעלותו בשווי 3,000,000 ₪, בעוד האם שוכרת דירה בעלות של כ-4,000 ₪ בקירוב לא כולל הוצאות החזקת הדירה. החיוב המוסכם במדור הילדים לקח בחשבון עובדות אלו. הוא הדין אף לעניין החיוב במזונות.

43. לפיכך, אני קובע, כי לא עלה בידי התובע "לפתוח את הדלת בדרך לשביל הזהב" ודין תביעתו להיות מסולקת על הסף מטעמים מקדמיים שפורטו בהרחבה לעיל.

44. בנסיבות אלו אני מורה על דחיית התביעה והבקשה להפחתת מזונות באופן זמני – על הסף וכן מחייב הנתבע בתשלום הוצאות משפט ושכר טרחת עו"ד לתובעת בסך 7,000 ₪.

ניתן לפרסום ללא פרטים מזהים של הצדדים.

ניתן היום, יום חמישי כ"ו אלול תשע"ח, 6 בספטמבר 2018, בהעדר הצדדים.

אסף זגורי, שופט
סגן הנשיא לענייני משפחה

אסף זגורי 54678313
נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)